

IN VOGELVLUCHT

Oprichting R.I.V.O.N.

De directeur van het Staatsbosbeheer deelt mee, dat met ingang van 1 januari 1957 is opgericht het Rijksinstituut voor Veldbiologisch Onderzoek ten behoeve van het Natuurbehoud, afgekort R.I.V.O.N. Dit instituut is gevestigd te Utrecht. De oprichting van het instituut vormt een onderdeel van de reorganisatie van het Staatsbosbeheer, welke op dezelfde datum is ingegaan. De werkzaamheden van het Staatsbosbeheer zijn thans verdeeld over vier dienstvakken, te weten: domeinbeheer, algemene bosbouwkundige taken, landschapsverzorging en natuurbescherming.

De natuurbeschermingsbelangen, die tot nu toe werden behartigd door de afdeling Natuurbescherming en Landschap van het Staatsbosbeheer zullen voortaan worden verzorgd door het dienstvak Natuurbescherming en door het R.I.V.O.N. Ir. W. G. v. d. Kloot is hoofd van het dienstvak Natuurbescherming en wordt als inspekteur bijgestaan door Ir. C. N. A. de Voogd (adj. insp.). Hoofd van het R.I.V.O.N. is Dr. M. F. Mörzer Bruijns.

Aan het R.I.V.O.N. is de taak opgedragen natuurwetenschappelijk onderzoek te verrichten, dat noodzakelijk moet worden geacht om de gegevens te verzamelen welke het dienstvak Natuurbescherming en andere natuurbeschermingsorganisaties voor de juiste vervulling van de hen opgedragen taak behoeven. Dit onderzoek zal zich o.m. bezig houden met landelijke inventarisatie op oekologische grondslag van planten- en diersoorten en levensgemeenschappen. Behalve deze inventarisatie zal onderzoek worden verricht in natuurreservaten, teneinde te komen tot een verantwoord beheer van deze reservaten en van natuurterreinen in het algemeen. Het succesonderzoek met behulp van permanente proefvierkanten e.d. en het onderzoek naar levenswijze en levensvoorwaarden van planten en dieren neemt daarbij een voorname plaats in.

Het instituut zal ernaar streven zoveel mogelijk samen te werken met instellingen, die verwant onderzoek doen en zo nodig aanvullend onderzoek verrichten teneinde de toepassing van de resultaten van andere instellingen ook op het speciale gebied van het R.I.V.O.N. mogelijk te maken en omgekeerd.

Aan het R.I.V.O.N. zijn thans vier biologen verbonden o.w. één botanicus, één zoöloog en één hydrobioloog. Deze worden bijgestaan door assistenten voor botanisch, entomologisch en ornithologisch veldwerk.

Het R.I.V.O.N. zal voorlopig gevestigd zijn in het kantoor van het Staatsbosbeheer te Utrecht, J. M. Kemperstraat 3, tel. 11861.

Merel voedt jonge gaai

Na enige tijd hield het op met regenen. Wij verlieten onze bungalow voor een wandeling, maar een nieuwe regenbui dreef aan en we keerden dan ook spoedig op onze schreden terug. Een zacht geritsel tussen de nog vochtige, dorre bladeren trok onze aandacht. Een klein, zwart en onopglim dingsigheidsje probeerde weg te hippen. Onbeholpen bleef het vogeltje zitten, het

kopje achterover, bijna niet te onderscheiden tussen de dorre bladeren.

Gevlucht uit een omgehakte boom, konkludeerden wij, daar houthakkers in de omgeving bezig waren geweest.

Voorzichtig pakte een van ons het vogeltje op. Het was geheel verkleumd en ogenschijnlijk zat er niet veel leven meer in.

Wij bekeken het nader en het bleek een nog zeer jonge *Vlaamse gaai* te zijn. Na krijgsraad besloten we het vogeltje mee naar onze hut te nemen. De koesterende warmte van ons primitieve kachelkje blies het jonge ding weer wat leven in, merkbaar aan meer activiteit en het schorre krassende roepgeluid.

Het probleem voedsel werd besproken. Het aantal raadgevingen was enorm, maar de uitvoerbaarheid bepaalde zich tot een haastig „ingieten” van enkele druppels warme melk in de, van tijd tot tijd, opengesperde snavel.

De regenbui was inmiddels overgetrokken en vlak bij onze hut was een *merelpaar* druk doende voedsel te verzamelen voor hun wachtend kroost. Het kwam ons 't beste voor, de jonge *gaai* ergens op een plekje in de zonneschijn te zetten. Moeder en vader *gaai* zagen wij telkens vliegen en wie weet, zouden zij zich wel over hun kind ontfermen.

Het vogeltje werd buiten gezet en het duurde niet lang, of het liet een onvoldragen schor kras-send geluid horen.

Nieuwsgierig kwam het *merelwifje* nader. De jonge *gaai* sperde zijn snavel open en ogenblikkelijk begon de *merel* de jonge vogel te voeren. Daarna begon de *merel* nieuw voedsel te verzamelen en de *gaai* tripte achter haar aan. Ten koste van eigen kroost ging de *merel* voort met voeren.

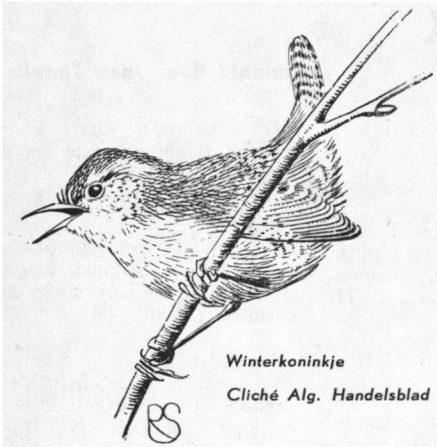
Vader *merel* bleef zijn kroost trouw. Slechts een enkele maal bemoeide ook hij zich met de jonge *gaai*.

In de namiddag zagen wij het ons bekende *gaaienpaar* aan komen vliegen, maar ogenblikkelijk werden zij geattaqueerd door het *merelpaar*. En . . . de *gaaien* zochten, onder luid gekrijs, hun heil in de vlucht.

Enige dagen zagen wij de jonge *gaai* niet meer, maar ten slotte ontdekten we de vogel op een andere plek, zichtbaar gegroeid en nog steeds in gezelschap van de *merel* . . . G.D.

Bijeneters in België

In De Giervalk/Le Gerfaut (aflev. 1, 1957) behandelt P. Bastien, onder de titel „Un cas de nidification du *guénier Merops apiaster* L., en Belgique” een broedpoging in 1956 van *bijeneters* nabij Stambrugtes in Henegouwen. Nadat de oude vogels, in de eerste dagen van september, waren vertrokken, werden in het nest twee bijna volgroeiende, dode jongen, een dood jong van enkele dagen oud en een ei aangetroffen. Het artikel behandelt de broedbiologie, het voedsel, de vorm van de nestgang e.d. Eveneens in 1956 hebben in Assebroek bij Brugge enige paren (vergeefs) getracht jongen groot te brengen. Zoals bekend hebben in 1955 en 1956 in Engeland *bijeneters* met succes gebroed.

Koolmees broedt in speelnest van winterkoning

Ondanks de aanwezigheid van zeer voldoende vestigingsmogelijkheden (nestkastjes en boomholten) prefereerde een koolmees het speelnestje van een winterkoning achter een buitenwoning te Hoenderloo. Dit was gebouwd in een oude bos snoeihout, tegen de boom geplaatst op ± anderhalve meter hoogte. Al zijn aberratieve nestplaatsen van de koolmees en zijn soortgenoten bekend (ongebruikte pompen, holle ijzeren palen, brievenbussen e.d.) toch komt m.i. het bovengemelde geval veel minder voor. De literatuur voert het nestelen in de wand van eekhoornnesten, roofvogelhorsten enz. aan, die een veel groter volume bezitten dan een winterkoning-nestje.

Niethammer („Vogelkunde“): „hin und wieder in alten Nestern von Eichhorn, Eichelhäher, Krähe, Elster oder Drossel.“

Witherby („Handbook“): „Squirrels' dreys, old nests of Thrush, Jay, Rook, Blackbird, Hedge-Sparrow etc.“

Kearton („British Birds' Nests“): „nest of a Crow, Rook or Magpie: one built inside the old nest of a Blackbird.“

Friderich-Bau („Naturgeschichte der Deutschen Vögel“): „in den Wandelungen verlassener Krähen-, Elstern- und Eichhörnchennester“ u.s.w.

Van Pelt Lechner („Öölogia Neerlandica“): „in de wanden van verlaten Corviden- en Eekhoornnesten“ enz.

Eijkman c.s. („De Nederlandsche Vögel“): „in de onderbouw der nesten van groote vogels; somtijds in oude lijster-nesten.“

Landsborough Thomson („Britain's Birds“): „foundations of crows' nests.“

Brehm („Tierleben“): „alte verlassene Eichhorn-, Elster- und Krähenester.“

Naumann („Vögel Mitteleuropas“): „in alte, verlassene Eichhornchen-, Elstern- und Krähenester; die letzteren müssen jedoch in einem Zustande sein, dass sich ihr Nest in eine Art von Höhle stellen lässt.“

Van Coot („Ornithologia Neerlandica“): „in de onderlaag van oude nesten.“

Aan deze uitspraken zouden er nog wel meerdere kunnen worden toegevoegd, doch m.i. raken zij niet de quintessence van het Hoenderloose geval. De koolmees in kwestie broedde er in een klein, voor zijn formaat precies passend, vrijstaand nestje. Dat b.v. de *kuijmees* weleens zijn home vestigt in de dikke wand van een takkenhorst, nam ik meermalen waar. doch een koolmees in het speelnest van een winterkoning dunkt mij zó afwijkend, dat het m.i. een mededeling in dit tijdschrift rechtvaardigt. Zijn er lezers, die een soortgelijke vondst deden?

„Hoge Veluwe“ 1957

A. B. WIGMAN

12e Intern. Ornith. Congres

Het twaalfde internationale ornithologische congres wordt van 5—12 juni 1958 in Helsinki gehouden. Deelnemers worden ondergebracht in de gebouwen van een hogeschool, waar ook de voordrachten worden gehouden. De kosten voor een kamer bedragen per dag ongeveer 2 \$ per persoon (zonder maaltijden), voor deelneming aan het congres moet 10 \$ worden betaald.

Tijdens het congres worden twee dagexcursies gehouden, terwijl van 31 mei—4 juni en van 13—24 juni meerdaagse excursies, o.a. naar Fins Lapland worden georganiseerd. Inlichtingen over het congres verstrekt: Dr. Lars von Haartman, p/a Zoölogisch Instituut, Helsinki (Finland).

Pelikanen en vis

In het aprilnummer van ORYX, orgaan van de Fauna Preservation Society (Vol. IV, no. 1), maakt de redakteur melding van een reeds vroeger verschenen artikel van John D. Baker, president van de Audubon Society in het National Geographic Magazine (nov. 1954) onder de titel: Saving Man's Wildlife Heritage. Baker vertelt daarin, dat toen de A.S. begon de pelikanen en andere visetende vogels in Tampa Bay (Florida) te beschermen, van de zijde der vissers de vrees werd geuit, dat deze bescherming de toch al geringe visstand ongunstig zou beïnvloeden. Maar toen de vogelstand tot zijn vroegere rijkdom was teruggebracht, bleek ook de visstand zeer sterk te zijn toegenomen. Ongetwijfeld tengevolge van de grote hoeveelheden guano, die in zee terecht kwamen en die een zeer gunstige invloed hadden op de ontwikkeling van het plankton.

Prof. Kosswig deelde op de natuurbeschermingsconferentie, die in 1954 te Beiroet werd gehouden, mee, dat bestrijding van pelikanen op de Zee van Marmora (Turkije) leidde tot een overbevolking met kleine karpers, wier ontwikkeling ernstig werd vertraagd en die niet tot volle wasdom kwamen.

Chr. Jeugdbond van Natuurvrienden

De Christelijke Jeugdbond van Natuurvrienden verenigt in zich een groep Christenjongeren, die individueel en in georganiseerd verband de levende natuur intrekken om hiervan te genieten en deze te bestuderen. Plaatselijke afdelingen organiseren wekelijks excursies naar de mooiste bereikbare natuurgebieden. Bovendien zijn er voorjaars- en zomerkampen. Daarbij coördineert en stimuleert het Biologisch Centrum van de bond met zijn werkgroepen en waarnemingscentra deze activiteiten, waarbij de ontvangen waarnemingen worden geregistreerd en doorgegeven aan belangstellenden buiten de bond. Een belangrijke taak hierbij vervult het periodiek van dit centrum „De Veldrot“.

Maandelijks verschijnt het bondsorgaan „Triëntalis“, dat geheel door de leden zelf wordt verzorgd en uitsluitend natuur-historische artikelen bevat.

De natuurbescherming en de vele problemen die hiermee verband houden, genieten de bijzondere belangstelling van de bond, waarvoor een speciale commissie is ingesteld.

De C.J.N. wil een waarlijk vrije jeugdbeweging zijn (de leeftijdsgrenzen zijn 13 en 25 jaar).